

**Kształcenie na studiach, na poziomie 6 i 7 Polskiej Ramy Kwalifikacji
[studia pierwszego stopnia/drugiego stopnia/jednolite magisterskie]**

§ 1

Tryb realizacji Uchwały Senatu

1. W celu realizacji postanowień uchwały Senatu, wskazanej w nagłówku, rady wydziałów powołują Wydziałowe Komisje do spraw Jakości Kształcenia oraz odpowiednie wydziałowe komisje ds. programów studiów, z ustaloną wewnętrzną strukturą odpowiadającą prowadzonym kierunkom studiów.
2. W skład w/w komisji powinni wchodzić przedstawiciele nauczycieli akademickich danego wydziału oraz przedstawiciele studentów delegowani przez Uczelnianą Radę Samorządu Studenckiego. Do komisji mogą też wchodzić przedstawiciele pracodawców i absolwentów.
3. Komisja wydziałowa ds. programów studiów przedstawia radzie wydziału projekt programu studiów dla danego kierunku studiów, poziomu i profilu studiów w terminie do końca grudnia dla kierunku studiów, poziomu i profilu uruchamianych od października następnego roku akademickiego.
4. Rada wydziału uchwała projekt programu studiów dla kierunku studiów, poziomu i profilu studiów w terminie do końca stycznia dla kierunku studiów, poziomu i profilu uruchamianych od października następnego roku akademickiego.
5. Dziekan wydziału przekazuje uchwałę dotyczącą projektu programu studiów dla kierunku studiów, poziomu i profilu studiów, o którym mowa w ust. 4, do prorektora właściwego ds. dydaktyki (kształcenia) w terminie do 7 dni od podjęcia uchwały.
6. Prorektor właściwy ds. dydaktyki, w terminie do 7 dni od dnia otrzymania uchwały rady wydziału, przekazuje ją do właściwej komisji senackiej do zaopiniowania. Komisja wyraża opinię w ciągu 10 dni roboczych od otrzymania dokumentacji.
7. Senat Akademii Wychowania Fizycznego Józefa Piłsudskiego w Warszawie podejmuje uchwałę o przyjęciu programu studiów dla kierunku studiów, poziomu i profilu studiów, w terminie do końca marca dla kierunku studiów, poziomu i profilu kształcenia uruchamianych od października następnego roku akademickiego.
8. Powyższa procedura ma zastosowania w przypadku uruchamiania nowych kierunków studiów w jednostce, a także w przypadku zmian doskonalących realizowane programy studiów.
9. Powyższe zapisy w sprawie wymaganych terminów nie dotyczą studiów podyplomowych. Wnioski do rad wydziałów w sprawie nowych studiów podyplomowych kierowane są w terminach zgodnych z potrzebami studiów podyplomowych oraz terminami planowego rozpoczęcia tych studiów.
10. W szczególnie uzasadnionych przypadkach działający z upoważnienia Rektora prorektor ds. dydaktyki może wyrazić zgodę na przedłużenie terminów, o których mowa w niniejszym paragrafie.

§ 2

Zmiany w programie studiów

1. Program studiów kierunku prowadzonego w wydziale podlega systematycznej ocenie i doskonaleniu
2. Wydział może dokonywać zmian w programach studiów na prowadzonych kierunkach,.
3. W przypadku programów studiów prowadzonych na podstawie pozwolenia ministra właściwego ds. Szkolnictwa wyższego, może dokonywać zmian łącznie do 30% ogólnej liczby efektów uczenia się określonych w programie studiów aktualnym na dzień wydania pozwolenia.
4. Zmiany w programie studiów mogą być wprowadzane od nowego cyklu kształcenia, z zastrzeżeniem ust. 5
5. W trakcie cyklu kształcenia w programie studiów mogą zostać wprowadzone zmiany wyłącznie:

- a) w doborze treści programowych przekazywanych studentom w ramach zajęć, uwzględniających najnowsze osiągnięcia naukowe lub związane z działalnością zawodową,
 - b) konieczne do usunięcia nieprawidłowości stwierdzonych przez Polską Komisję Akredytacyjną lub dostosowania programu studiów do zmian w przepisach powszechnie obowiązujących.
- 6. Zmiany w programach studiów, które są wprowadzane w trakcie cyklu kształcenia udostępniane są do wiadomości na stronie uczelni co najmniej na miesiąc przed rozpoczęciem semestru którego dotyczą.
 - 7. Zmiany w programach studiów zatwierdza Senat AWF Warszawa.
 - 8. Zapisy niniejszego paragrafu stosuje się z zastrzeżeniem pierwszeństwa zastosowania przepisów Rozporządzenia Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego w sprawie studiów, w przypadku kolizji z zapisami niniejszego paragrafu.

§ 3

Warunki jakie musi spełniać program studiów

1. Zakres programu studiów:

Program studiów dla danego kierunku, poziomu oraz profilu obejmuje:

- 1) opis zakładanych, spójnych efektów uczenia się,
 - 2) opis procesu kształcenia prowadzącego do uzyskania efektów uczenia się, wraz z przypisanymi punktami ECTS do poszczególnych grup zajęć/zajęć,
 - 3) matrycę efektów uczenia się,
 - 4) plan studiów z podziałem na poszczególne semestry,
 - 5) treści programowe określone w dokumentach przez uczelnię.
- ##### 2. Opis zakładanych efektów uczenia się:
- 1) Efekty uczenia się dla kierunku studiów powinny być spójne i mierzalne, sformułowane w sposób zrozumiały, a także możliwe do osiągnięcia i weryfikacji.
 - 2) Efekty uczenia się muszą zachowywać odpowiednie proporcje w poszczególnych kategoriach: wiedzy, umiejętności i kompetencji społecznych, odpowiednio do kierunku i profilu studiów.
 - 3) Efekty uczenia się dla kierunku studiów odnoszą się do charakterystyk pierwszego stopnia oraz charakterystyk drugiego stopnia dla kwalifikacji na poziomie 6 PRK – w przypadku studiów pierwszego stopnia i/lub na poziomie 7 PRK w przypadku studiów drugiego stopnia lub jednolitych studiów magisterskich oraz są opisane odrębnie dla każdego poziomu studiów.
 - 4) Jeżeli wydział prowadzi studia na danym kierunku i poziomie studiów o profilach ogólnoakademickim i praktycznym, zakładane efekty uczenia się opisuje się odrębnie dla każdego profilu.
 - 5) Wydział prowadzący na danym kierunku studia stacjonarne i studia niestacjonarne zapewnia w obu tych formach studiów uzyskanie takich samych efektów uczenia się.
 - 6) W przypadku studiów kończących się uzyskaniem tytułu zawodowego nauczyciela, opis zakładanych efektów uczenia się, uwzględnia również pełny zakres efektów uczenia się dla studiów o profilu ogólnoakademickim lub praktycznym, prowadzących do uzyskania kompetencji nauczycielskich, określonych w Ustawie dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (zwanej dalej „Ustawą”) oraz w aktualnym rozporządzeniu Ministra Nauki i Szkolnictwa Wyższego w sprawie standardów kształcenia przygotowującego do wykonywania zawodu nauczyciela.
 - 7) W przypadku studiów kończących się uzyskaniem tytułu zawodowego w zakresie pielęgniarstwa, opis zakładanych efektów uczenia się, uwzględnia również pełny zakres efektów uczenia się dla studiów o profilu ogólnoakademickim lub praktycznym, prowadzących do uzyskania kompetencji pielęgniarzkich, określonych w Ustawie.
 - 8) W przypadku studiów kończących się uzyskaniem tytułu zawodowego w zakresie fizjoterapii, opis zakładanych efektów uczenia się uwzględnia wymagania zawarte w ustawie o zawodzie fizjoterapeuty oraz wzorcowe efekty uczenia się, o ile zostaną określone.
- ##### 3. Założone dla programu studiów efekty uczenia się należy przedstawić w formie tabeli odniesień efektów kierunkowych do charakterystyk pierwszego i drugiego stopnia oraz tabeli pokrycia charakterystyk pierwszego i drugiego stopnia efektami kierunkowymi (**załącznik nr 1.1**).
- Opracowanie tabeli z zał. 1.1 nie jest wymagane w przypadku efektów uczenia się zawartych w

standardach kształcenia, określonych w rozporządzeniach wydanych na podstawie art. 68 ust. 3 Ustawy.

4. Forma tabeli odniesień może podlegać niewielkim modyfikacjom. Zmianom nie może podlegać treść tabeli odniesień oraz tabeli pokrycia.
5. Uzyskanie kwalifikacji na określonym kierunku, poziomie i profilu wymaga osiągnięcia wszystkich efektów uczenia się założonych w programie studiów.

§ 4

Struktura programu studiów

1. Uczelnia przyporządkowuje program studiów dla danego kierunku do co najmniej jednej dyscypliny naukowej. W przypadku przyporządkowania kierunku studiów do więcej niż jednej dyscypliny należy wskazać dyscyplinę wiodącą w ramach której będzie uzyskiwana ponad połowa efektów uczenia się.
2. Program studiów jest sporządzany odrębnie dla każdego kierunku studiów, poziomu, profilu i formy studiów i zawiera, poza efektami uczenia się, również:

Opis programu studiów – ogólną charakterystykę, który jest sporządzany według wzoru stanowiącego **załącznik nr 1.2.** i określa:

- 1) formę studiów (stacjonarne lub niestacjonarne);
- 2) liczbę semestrów i liczbę punktów ECTS konieczną do ukończenia studiów na danym poziomie
- 3) zajęcia lub grupy zajęć, w tym stanowiących zbiór zajęć obieralnych i/lub obowiązkowych dla określonej specjalności/specjalizacji (niezależnie od formy ich prowadzenia), z przypisanymi do nich efektami uczenia się, punktami ECTS, dyscyplinami naukowymi oraz treści programowe zapewniające uzyskanie tych efektów i opisane w dokumentach, o których mowa w § 3 ust. 1 niniejszego załącznika;
- 4) łączną liczbę godzin zajęć;
- 5) sposoby weryfikacji i oceny efektów uczenia się osiąganych przez studenta, w trakcie całego cyklu kształcenia, z odniesieniem do grup zajęć/zajęć;
- 6) zajęcia/grupy zajęć podlegające wyborowi przez studenta (w wymiarze nie mniejszym niż 30% liczby punktów ECTS koniecznej do ukończenia studiów na danym poziomie), z zastrzeżeniem kierunków, dla których efekty uczenia się określono standardem kształcenia, a w przypadku studiów pierwszego stopnia lub jednolitych studiów magisterskich prowadzonych w formie stacjonarnej – również zajęcia z wychowania fizycznego, którym nie przypisuje się punktów ECTS, których wymiar jest nie mniejszy niż 60 godzin;
- 7) łączną liczbę punktów ECTS, którą student musi uzyskać na zajęciach prowadzonych z bezpośrednim udziałem nauczycieli akademickich lub innych osób prowadzących zajęcia;
- 8) łączną liczbę punktów ECTS, którą student musi uzyskać w ramach zajęć o charakterze praktycznym, w tym zajęć laboratoryjnych, warsztatowych i projektowych, w przypadku profilu praktycznego.
- 9) łączną liczbę punktów ECTS, którą student musi uzyskać w ramach zajęć przygotowujących do prowadzenia działalności naukowej – w przypadku profilu ogólnoakademickiego
- 10) liczbę punktów ECTS, którą student musi uzyskać w ramach zajęć z dziedziny nauk humanistycznych lub nauk społecznych, nie mniejszą niż 5 punktów ECTS;
- 11) liczbę punktów ECTS, którą student musi uzyskać w ramach zajęć z języka obcego; liczbę punktów ECTS, którą student może uzyskać w ramach kształcenia z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość, o ile program studiów przewiduje takie kształcenia
- 12) wymiar, zasady i formę odbywania praktyk zawodowych oraz liczbę punktów ECTS, jaką student musi uzyskać w ramach tych praktyk dla kierunku studiów o profilu praktycznym, a w przypadku kierunku studiów o profilu ogólnoakademickim – jeżeli program studiów przewiduje praktyki
- 13) opis sylwetki absolwenta kierunku, poziomu i profilu studiów, z uwzględnieniem posiadanych kwalifikacji i kompetencji oraz możliwości zatrudnienia na rynku pracy
- 14) liczbę punktów ECTS oraz % udziału liczby ECTS dla dyscypliny lub dla każdej z dyscyplin naukowych, ze wskazaniem dyscypliny wiodącej, w przypadku przyporządkowania programu studiów do więcej niż jednej dyscypliny.

Matrycę efektów uczenia się, która określa relacje między efektami uczenia się zdefiniowanymi dla programu studiów (efektami kierunkowymi) a efektami uczenia się zdefiniowanymi dla poszczególnych grup zajęć/zajęć. Wydział sporządza matrycę, zgodnie z **załącznikiem 1.3** Matryca efektów uczenia się jest składową programu studiów.

Plan studiów, który opisuje i zapewnia właściwą sekwencję grup zajęć /zajęć w realizacji programu studiów, zapewniający osiągnięcie przez studenta wszystkich efektów uczenia się dla programu studiów. Plan studiów jest sporządzany zgodnie z **załącznikiem 1.4**.

Dokumenty określające treści programowe i inne. Zasady tworzenia karty zajęć dla studiów pierwszego, drugiego stopnia i jednolitych magisterskich, zawierające wymagane informacje, zostały określone w **załączniku nr 1.5**.

Zasady prowadzenia procesu dyplomowania, określone odrębnymi przepisami wewnętrznymi.

3. Kompletna dokumentacja programu studiów dla cyklu kształcenia jest przechowywana w formie i miejscu ustalonym przez dziekana wydziału prowadzącego dany kierunek studiów.

§ 5

Kluczowe kryteria w procesie monitorowania i doskonalenia programów studiów

W procesie monitorowania oraz doskonalenia programów studiów, dla prowadzonych kierunków studiów lub kształcenia w Szkole Doktorskiej, należy uwzględnić:

- 1) wytyczne w zakresie projektowania programu studiów,
- 2) doświadczenia i wzorce międzynarodowe,
- 3) wnioski z przeprowadzonej analizy zgodności efektów uczenia się z potrzebami rynku pracy/otoczenia społeczno-gospodarczego,
- 4) wzorcowe efekty uczenia się dla kierunków, dla których zostały określone,
- 5) przykłady dobrych praktyk, obejmujące m.in. opracowania wykonane w innych jednostkach i w innych uczelniach,
- 6) zasoby i możliwości realizacji procesu prowadzącego do osiągnięcia zakładanych efektów uczenia się na danych poziomach PRK,
- 7) wymagania i zalecenia komisji akredytacyjnych lub innych przeprowadzających ewaluację,
- 8) wymagania oraz zalecenia stowarzyszeń i organizacji zawodowych.
- 9) opinie, oceny oraz wnioski z badań ankietowych interesariuszy wewnętrznych i zewnętrznych, tj. np.:
 - a) wyniki ankietyzacji ogólnouczelnianych skierowanych do studentów, nauczycieli akademickich, absolwentów, pracodawców,
 - b) wyniki badań prowadzonych w jednostkach oraz opinie pracowników,
 - c) wyniki monitoringu karier zawodowych absolwentów prowadzonego przez ministra właściwego ds. szkolnictwa wyższego,
 - d) inne analizy i opracowania mające wpływ na doskonalenie kształcenia oraz jego adekwatność do potrzeb otoczenia społeczno-gospodarczego.

§ 6

Liczba godzin w programach studiów

1. Liczba godzin w programach studiów stacjonarnych i niestacjonarnych powinna:
 - 1) uwzględniać odpowiednie proporcje liczby godzin zajęć teoretycznych do zajęć o charakterze praktycznym, realizowanych w poszczególnych formach, w zależności od profilu studiów;
 - 2) umożliwiać osiągnięcie przez studenta założonych efektów uczenia się dla programu studiów, z uwzględnieniem liczby godzin zajęć wymagających bezpośredniego udziału nauczycieli akademickich i studentów.
2. W przypadku kierunków studiów przygotowujących do wykonywania zawodów, o których mowa w art. 68 ust. 1 Ustawy, liczba godzin zajęć lub grup zajęć, dobór form zajęć i proporcje liczby godzin zajęć realizowanych w poszczególnych formach uwzględnia wymagania zawarte w standardach kształcenia wydanych na podstawie art. 68 ust. 3 Ustawy.

§ 7

Liczba punktów ECTS

1. Punkty ECTS stanowią miarę średniego nakładu pracy studenta niezbędnego do uzyskania efektów uczenia się. Punkt ECTS odpowiada 25-30 godzinom pracy studenta obejmującym zajęcia organizowane przez uczelnię oraz jego indywidualną pracę związaną z tymi zajęciami.
2. Liczbę punktów ECTS dla zajęć/grup zajęć w programie studiów na danym kierunku, profilu i poziomie określają rady wydziałów, przyjmując stały obowiązujący przelicznik.
3. Liczba punktów ECTS konieczna do ukończenia studiów i uzyskania dyplomu (z zastrzeżeniem wymagań zawartych w standardach kształcenia, określonych w rozporządzeniach wydanych na podstawie art. 68 ust. 3 Ustawy), wynosi:
 - 1) co najmniej 180 – dla studiów 6-semesteralnych pierwszego stopnia,
 - 2) co najmniej 90 – dla studiów drugiego stopnia.
 - 3) co najmniej 300 – dla 10 semesteralnych jednolitych studiów magisterskich

§ 8

Elastyczność programu studiów

1. Program studiów stacjonarnych i niestacjonarnych zapewnia studentom możliwość wyboru zajęć/grup zajęć, którym przypisuje się punkty ECTS w wymiarze nie mniejszym niż 30% liczby punktów ECTS, koniecznych do ukończenia studiów na danym poziomie, z zastrzeżeniem wymagań zawartych w standardach kształcenia, określonych w rozporządzeniach wydanych na podstawie art. 68 ust. 3 Ustawy.
2. Zajęcia do wyboru pozwalają studentom na elastyczne kształtowanie ścieżki kształcenia.
3. Częścią grupy zajęć do wyboru, o którym mowa w ust. 1, może być moduł specjalności/specjalizacji, o ile studenci mają możliwość wyboru między co najmniej dwiema specjalnościami/specjalizacjami.
4. Częścią grupy zajęć do wyboru mogą być zajęcia ogólnouczelniane, realizowane na innym kierunku studiów lub na wykładach ogólnouczelnianych, o ile są przewidziane w programie studiów.

§ 9

Zajęcia na profilu praktycznym

1. Program studiów dla kierunku o profilu praktycznym obejmuje zajęcia kształtujące umiejętności praktyczne u studenta, którym przypisano punkty ECTS w wymiarze większym niż 50% liczby punktów ECTS koniecznych do ukończenia studiów.
2. Zajęcia kształtujące umiejętności praktyczne, przewidziane w programie studiów, są prowadzone:
 - 1) w warunkach właściwych dla danego zakresu działalności zawodowej;
 - 2) w sposób umożliwiający wykonywanie czynności praktycznych przez studentów;
 - 3) przez nauczycieli akademickich zatrudnionych w uczelni posiadających kompetencje i doświadczenie pozwalające na prawidłową realizację zajęć, lub przez inne osoby które posiadają takie kompetencje i doświadczenie.
3. Dla kierunków studiów o profilu praktycznym tworzonych z udziałem podmiotów gospodarczych, wymagany dokumentem jest umowa, która powinna zawierać sposób prowadzenia i organizacji danego kierunku studiów, w szczególności:
 - 1) zasady prowadzenia zajęć praktycznych przez pracowników podmiotów gospodarczych;
 - 2) zasady udziału podmiotów gospodarczych w tworzeniu programów kształcenia kierunku studiów;
 - 3) zasady finansowania studiów przez podmioty gospodarcze;
 - 4) opis zakładanych efektów uczenia się;
 - 5) sposób i zasady realizacji praktyk i staży w podmiocie gospodarczym.
4. Wydział prowadzący kształcenie na określonym kierunku i poziomie studiów o profilu praktycznym jest obowiązany uwzględnić w programie studiów praktyki zawodowe, w wymiarze co najmniej:

- 1) 6 miesięcy, w przypadku studiów pierwszego stopnia i jednolitych magisterskich;
 - 2) 3 miesięcy, w przypadku studiów drugiego stopnia;
 - 3) z zastrzeżeniem wymagań zawartych w standardach kształcenia, określonych w rozporządzeniach wydanych na podstawie art. 68 ust. 3 Ustawy.
5. Wydział może organizować kształcenie przemiennie w formie zajęć dydaktycznych realizowanych w uczelni i w formie praktyk odbywanych u pracodawcy, uwzględniając osiągnięcie wszystkich efektów uczenia się przewidzianych w programie studiów dla tego kierunku, poziomu i profilu.

§ 10

Zajęcia na profilu ogólnoakademickim

1. Program studiów dla kierunku o profilu ogólnoakademickim obejmuje zajęcia powiązane z prowadzonymi badaniami naukowymi w dyscyplinie lub dyscyplinach do których przyporządkowany jest kierunek studiów, którym przypisano punkty ECTS w wymiarze większym niż 50% liczby punktów ECTS, i uwzględnia udział studentów w zajęciach przygotowujących do prowadzenia działalności naukowej lub udział w tej działalności.
2. Zajęcia, których efekty uczenia się związane są z określoną dyscypliną naukową, prowadzą nauczyciele akademicy posiadający aktualny i udokumentowany dorobek naukowy i/lub doświadczenie zawodowe w zakresie tej dyscypliny, umożliwiając prawidłową realizację zajęć, w tym nabywanie przez studentów kompetencji badawczych.
3. Program studiów o profilu ogólnoakademickim może uwzględniać praktyki zawodowe, z zastrzeżeniem wymagań zawartych w standardach kształcenia, określonych w rozporządzeniach wydanych na podstawie art. 68 ust. 3 Ustawy.

§ 11

Kształcenie z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość

1. Zajęcia mogą być prowadzone z wykorzystaniem metod i technik kształcenia na odległość, jeśli:
 - 1) nauczyciele akademicy lub inne osoby prowadzące zajęcia są przygotowani do ich realizacji, a realizacja jest na bieżąco kontrolowana przez uczelnię;
 - 2) studenci są przygotowani [odbyli szkolenia] do udziału w takich zajęciach;
 - 3) posiadana przez uczelnię infrastruktura i oprogramowanie umożliwia synchroniczną i asynchroniczną interakcję między studentami a prowadzącym zajęcia;
 - 4) zostały zapewnione materiały dydaktyczne w formie elektronicznej;
 - 5) studenci mają możliwość osobistych konsultacji z prowadzącymi zajęcia;
 - 6) weryfikacja osiągnięcia przez studentów efektów uczenia się odbywa się przez bieżącą kontrolę postępów w nauce, gwarantując identyfikację studenta oraz bezpieczeństwo danych dotyczących studentów;
 - 7) W przypadku zajęć kształtujących umiejętności praktyczne metody i techniki kształcenia na odległość mogą być wykorzystywane jedynie pomocniczo.
2. Liczba punktów ECTS uzyskana w ramach takiego kształcenia, nie może być większa niż:
 - 1) 50% punktów ECTS, w ogólnej liczbie punktów ECTS dla kierunku i poziomu, w przypadku programu studiów o profilu praktycznym;
 - 2) 75% punktów ECTS, w ogólnej liczbie punktów ECTS dla kierunku i poziomu, w przypadku programu studiów o profilu ogólnoakademickim.
3. Dodatkowe zasady kształcenia z wykorzystywaniem metod i technik kształcenia na odległość, w tym zasady odnoszące się do monitorowania jakości takiego kształcenia reguluje odrębne zarządzenie rektora.

§ 12

Informowanie studentów o programach studiów

1. Sposób informowania studentów o programach studiów określa obowiązujący regulamin studiów.

2. Program studiów powinien być dostępny przez cały cykl trwania studiów, na stronie internetowej wydziału prowadzącego dany kierunek studiów.
3. Informacja o zmianach w programie studiów, o których mowa w § 2 ust. 5 niniejszego załącznika, powinna być dostępna dla studentów co najmniej na miesiąc przed rozpoczęciem semestru, którego zmiany dotyczą.
4. Za realizację obowiązków, o których mowa w ust. 1-3 i aktualizację informacji umieszczanych na stronie internetowej wydziału odpowiada dziekan wydziału prowadzącego dany kierunek studiów.